

ОСТАФІЙ

Мар'яна Мирославівна
mariana.ostafij@ukr.netаспірант кафедри
державних та місцевих
фінансів

УДК 338.24.658.14

ДЕРЖАВНА ПІДТРИМКА ПІДПРИЄМНИЦТВА - ЕФЕКТИВНИЙ МЕХАНІЗМ ВПЛИВУ НА ЕКОНОМІЧНІ ПРОЦЕСИ В СУСПІЛЬСТВІ

STATE SUPPORT OF ENTERPRISE IS EFFECTIVE MECHANISM OF INFLUENCE ON ECONOMIC PROCESSES IN SOCIETY

Актуального значення у період проведення адміністративних реформ набуває державна підтримка підприємництва. У період фінансово-економічної нестабільності бізнес потребує чітких рішень та якісної підтримки з боку державних органів.

Актуальное значение в период проведения административных реформ приобретает государственная поддержка предпринимательства. В период финансово-экономической нестабильности бизнес нуждается в четких решениях и качественной поддержке со стороны государственных органов.

An actual value in a period the leadthrough of administrative reforms is acquired by state support of enterprise. In a period finansovo-ekonomichnoy instability business needs clear decisions and high-quality support from the side of public organs.

Ключевые слова: государственная поддержка, предпринимательство, финансовое обеспечение, региональные программы, финансовый механизм

Ключові слова: державна підтримка, підприємництво, фінансове забезпечення, регіональні програми, фінансовий механізм

Keywords: state support, enterprise, financial providing, regional programs, financial mechanism

ВСТУП

Проблема державної підтримки підприємництва задіяна у бюджетній, податковій, фінансово-кредитній політиці, та виділяється як основна що підлягає дослідженню.

Питання державної підтримки підприємництва є досить актуальним, йому належить низка публікацій українських вчених, серед яких М.І. Черда [1], С.М. Чистов [2], А.Є. Никифоров [2], Т.Ф. Куценко [2], З.С. Варналій [3] та інші. Фахівці розглядають питання фінансово-кредитних інструментів і важелів державної підтримки підприємництва, механізм венчурного фінансування. Наявні публікації, зазвичай, містять загальну проблематику розвитку підприємництва в Україні. Залишається мало вивченою проблема ефективної державної підтримки підприємництва.

ПОСТАНОВКА ЗАВДАННЯ

Незважаючи на проведені наукові дослідження питання державної підтримки підприємництва вирішені недостатньо, тому проблема ефективної державної політики у сфері бізнесу потребує подальших досліджень.

МЕТОЮ статті є визначення проблемних питань, що стосуються державної підтримки розвитку підприємництва.

РЕЗУЛЬТАТИ

Розвиток підприємництва в країнах з ринковою економікою є основою ринкових перетворень, функціонування успішного суспільства, а також є одним із провідних засобів подолання економічної депресії, відновлення зростання та модернізації економіки. Відносини держави та підприємництва є важливими для ефективного розвитку економічних процесів. Їх стан відіграє позитивну роль, виступаючи механізмом сприяння та прискорення соціально-економічного розвитку, що і є основним завданням держави.

Державне регулювання підприємництва - це вплив держави на діяльність підприємницьких структур з метою сприяння та забезпечення нормальних умов їхнього розвитку [2].

Важливою складовою механізму державного регулювання підприємництва має стати система його державної підтримки, створення якої нині проголошується як запорука поліпшення стану в усіх сферах соціально-економічного життя суспільства: розвитку вітчизняного виробництва, виходу з кризи, підвищення зарплати та пенсій, життєвого рівня населення, збереження системи освіти, охорони здоров'я, культури тощо.

З розвитком товарного виробництва, його монополізації та ускладнення відтворювальних

процесів обмежувалися можливістю регулювання ринкового механізму. В економіці починають виявлятися суттєві недоліки: порушення рівноваги між сукупним попитом і пропозицією, інфляція, безробіття. Усе це позначається на функціонуванні підприємницьких структур. Не всі суб'єкти підприємницької діяльності можуть пристосуватися до такої економічної ситуації. У цих умовах виникає об'єктивна потреба активізації ролі держави в регулюванні економіки та функціонуванні суб'єктів підприємництва.

Підприємництво відіграє особливу роль у національному господарстві країни, створюючи інноваційне середовище, руйнуючи традиційні структури і відкриваючи шлях до перетворень, тобто стає рушійною силою та прискорює економічні процеси. Досвід індустріальне розвинутих країн показує, що розвиток підприємництва — необхідна умова економічного зростання.

Державне регулювання фінансового забезпечення діяльності підприємств передбачає застосування інструментів бюджетної, податкової, грошово-кредитної та інших напрямів державної політики.

Інструменти державного регулювання підприємництва [1]:

- бюджетно-податкова політика, грошово-кредитна політика, митна політика, цінова політика, структурне програмування;
- контроль над монопольними ринками, екологічна політика, ліцензування, квотування, сертифікація, планування, державні замовники, регламентація діяльності підприємств;
- формування різноманітних фондів, формування альтернативних форм власності, фінансування НДІ, рад, спілок, міжнародна інтеграція, інформаційна, юридична, фінансова підтримка створення і адаптації підприємств;
- встановлення мінімально-допустимого рівня добробуту і соціального захисту населення, індексація доходів громадян, сприяння зайнятості, формування громадської думки.

Економічний зміст державної підтримки полягає в розробці та реалізації системи державних програм науково-технічного, ресурсного, фінансового, консультативного, кадрового та іншого сприяння розвитку підприємництва.

Аналіз структури фінансування заходів регіональних програм демонструє, що в більшості регіонів перевага надавалась заходам, пов'язаним з фінансово-кредитною підтримкою малого підприємництва в регіонах.

У 2013 році на реалізацію регіональних та місцевих програм розвитку малого і середнього підприємництва місцевими органами виконавчої влади передбачалося спрямувати кошти у загальній сумі 165,7 млн. грн. Впродовж звітного періоду найбільші обсяги фінансування були спрямовані на виконання регіональних та місцевих програм розвитку малого і середнього підприємництва були затверджені в обласних бюджетах у: м. Київ – 30,0 млн. грн., АР Крим – 4,45 млн. грн., Одеській обл. – 3,85 млн. грн., Чернігівській обл. – 2,45 млн. грн., Сумській обл. – 2,3 млн. грн., Кіровоградській та

Івано-Франківській обл. – по 1,5 млн. грн. Найменші обсяги фінансування регіональних та місцевих програм розвитку малого і середнього підприємництва було затверджено у Дніпропетровській області – 84,4 тис. грн., м. Севастополь – 115,0 тис. грн., Херсонській області – 150,0 тис. грн. та Рівненській області – 160,0 тис. грн. Так і не були затверджені відповідні обсяги на реалізацію передбачених заходів у Київській, Луганській, Полтавській та Тернопільській областях [7].

Кошти обласних бюджетів спрямовувалися на фінансування бізнес-проектів на поворотній основі, пільгове кредитування; створення нових об'єктів інфраструктури підтримки підприємництва та поповнення статутного та оборотного фондів вже існуючих об'єктів; навчально-методичну роботу; виставкові заходи, видання інформаційних бюлетенів, проспектів, довідників, навчання та перепідготовку незайнятого населення з орієнтацією на зайняття підприємницькою діяльністю тощо.

Однак заходи програм виконані не в повному обсязі через недостатність фінансового забезпечення та недосконалість законодавчої бази з питань розвитку підприємництва. Тому необхідно звернути увагу на стан фінансування підприємництва. Оптимальним кроком залишається пошук нових джерел фінансування, спрямування коштів в розвиток інноваційних підприємств та сучасних методів фінансового стимулювання бізнесу державним сектором.

В період економічного розвитку України, коли її визнано країною з ринковою економікою, необхідно також звернути увагу на інші стримуючі чинники розвитку підприємництва.

Основними проблемами які стримують розвиток підприємництва, можна назвати: недосконалість системи оподаткування, нестабільність та недостатність бюджетного фінансування державної і регіональних програм підтримки бізнесу, стійку тенденцію до збереження високих витрат часу на проходження офіційних процедур для започаткування власного бізнесу, зростання грошових витрат підприємців на проходження дозвільних процедур, збереження значних обсягів витрат пов'язаних із ліквідацією підприємств, зростання часових і грошових витрат підприємців на реєстрацію власності в Україні, недосконала система співпраці між державою, підприємницькими структурами та громадськими організаціями.

В сучасних економічних умовах підприємницьку активність в Україні стримує інфляція, що звужує горизонт прийняття рішень, підтримує високі процентні ставки за кредитами, утруднює інвестиційний процес.

Особливо потужного удару зазнали українська грошова одиниця та банківська система України, що зумовило кредитне стиснення для українських позичальників на зовнішніх і внутрішніх ринках капіталу на фоні припинення бюджетного фінансування.

Одними з основних факторів що стримують виробництво в промисловості є: висока конкуренція з боку вітчизняних аналогічних товарів, високі ставки

оподаткування, низький платоспроможний попит на продукцію, високі тарифи природних монополій, нестача оборотних коштів, недосконалість системи оподаткування, нестабільність бюджетного фінансування державної і регіональних програм підтримки бізнесу, складні процедури відкриття підприємств, отримання дозвільних процедур та ліцензій.

Українська податкова система є однією з найбільш складних і найменш сприятливих для ведення бізнесу не тільки серед країн європейського регіону, але й у глобальному порівнянні, що регулярно підтверджують міжнародні звіти та рейтинги, дослідження вітчизняних економістів, а також оцінки інвесторів, які працюють в Україні.

Високе навантаження на фонд оплати праці та прибуток корпорацій є чинником стримування інвестицій в основні фонди та розвиток людських ресурсів, що у сучасних економічних умовах є рушіями становлення інвестиційно-інноваційної моделі економіки [5].

Розвиток економіки України потребує чітких та обґрунтованих заходів щодо здійснення системної політики розвитку підприємництва.

Для досягнення балансу між державними та підприємницькими інтересами необхідно реалізувати комплекс пропозицій:

- збільшити граничний обсяг доходу від реалізації продукції, товарів, робіт, послуг, що дає підстави для засадування спрощеної системи оподаткування;

- створити фіскальні стимули для зацікавлення місцевих органів влади в розвитку бізнесу.

Мобілізація достатніх фінансових ресурсів та їх ефективне розміщення неможливі без розвитку інфраструктури ринку кредитно-фінансових послуг, розширення лінійки фінансових інструментів, а також інтенсифікації конкуренції серед учасників кредитно-фінансового ринку. Це визначає наступні напрями вдосконалення фінансово-кредитної підтримки підприємництва:

- цілеспрямоване формування системи кредитних установ;

- поліпшення умов для взаємовигідної співпраці комерційних банків та підприємств;

- активізація процесу створення системи гарантування та забезпечення, поліпшення страхового обслуговування підприємництва;

- сприяння процесу самоорганізації суб'єктів малого підприємництва у розв'язанні своїх

фінансово-кредитних проблем за допомогою створення фондів взаємного фінансування;

- розширення переліку форм кредитування товаровиробників.

ВИСНОВКИ

Стабільний розвиток підприємництва в нових економічних умовах є ефективним важелем впливу на економічні процеси що відбуваються в суспільстві, тому державне регулювання та належна підтримка допоможуть створити умови для його ефективного функціонування. Держава має бути гарантом стабільних та прозорих умов, в яких працює та отримує прибуток бізнес, а підприємство має включатися у всі напрями економічної політики держави з метою формування дієвої системи умов, стимулів і мотивацій реалізації економічного потенціалу країни.

Література

1. Черда М.І. Підприємництво: теоретичні основи. / М.І. Черда. – Запоріжжя, 2004. – 208 с.

2. Чистов С.М. Державне регулювання економіки: Навч. посібник / С.М. Чистов, А.Є. Никифоров, Т.Ф. Куценко - К.: КНЕУ, 2000. - 316 с.

3. Варналій З.С. Державна регіональна політика України: особливості та стратегічні пріоритети: монографія. / З.С. Варналій, В.Є. Воротін., В.С. Куйбіда // за ред. З.С. Варналія. – К.: НІСД, 2007. – С.220.

4. Закон України від 22.03.2012 № 4618-VI» «Про розвиток та державну підтримку малого та середнього підприємництва в Україні»: // Офіційний сайт Верховної Ради України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.zakon.rada.gov.ua>.

5. Аналітична записка. Малий і середній бізнес у пошуках місця в стратегії економічного розвитку в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу // www.niss.gov.ua

6. Офіційний сайт Українського фонду підтримки та розвитку підприємства [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ufpp.gov.ua>.

7. Узагальнений звіт про стан виконання регіональних та місцевих програм розвитку малого і середнього підприємництва в Україні у 2013 році: Офіційний сайт Державної служби України з питань регуляторної політики та розвитку підприємства [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.dkrp.gov.ua>.